עין משפט נר מצוה

לה א מיי' פט"ז מהלכות טומאת לרעת הל"ז:

עיין רש"ל

ר"מ מ"ז

לו ב מיי' שם הלכה ח:

לז ג מיי' פ"ב מהלכות מקוואות הלכה ח:

אמר אמר מגבו קאמרינן מחוכו קאמרינן. תימה ו) מה נפשך מ"מ פריך שפיר דאיך תעבור הטומאה כיון דגבו טהור ויש לומר ז) *דאדם נמי תוכו טהור מגיל ואיכא למיעבד ק"ו הכי ומה כלי חרס המוקף למיד פחיל שאין גבו מגיל לאוץ בפני הטומאה שבתוכו מלטמא ח) מגיל ב) (תוכו) על טהרה שבתוכו מליטמא תוכו של אדם שמגיל ואוצן בפני הטומאה שבתוכו מלטמא ליטו דין שיגיל תוכו על טהרה שבתוכו מליטמא וא"ל כיון דהא דאדם מגיל על טהרה שבתוכו הייט מקל וחומר דכלי חרס א"כ נימא דיו ולא יגיל על טהרה שבתוכו מליטמא בהיסט הזב כמו כלי חרס המוקף למיד פחיל דמיטמא בהיסט הזב כדאמרינן בסוף הזקן (ניפין פט:) ולישוב שמא הסיטה לשמו נדה ולא יבוספת' דתלוו' (פט"ו) תני בהדיא דאדם מגיל על טהרה שבתוכו מליטמא בהיסט הזב דאמרו להם בית הלל לו אתם מודים בטבעת בטבעת וכגון לתלת אמת כו' אמרו להם בית שמאי לא אם אמרת בטבעת שהיא טהורה ח) בהיסט וי"ל דעבדי ק"ו מפכים קטנים המוקף למיד פחיל דאפילו בלא היקף (ג) טהורים במשא הזב לפי שאין באים לכלל מגע לפי שאין סופן להפתח ואת שאינו בא לכלל מגע אינו בא לכלל משא כדאמר בהעור והרוטב (נקמן דף קכד:):

דלמטה מגא לן דבלוע דלמטה נמי טהור כדמוכח מתניתין דעובר ואיה נמי דטמאה הייט מדרבנן כדלקמן ועוד דהשתא ס"ד דרבה מודה בשתי טבעות ואיה היא כשתי טבעות: **בלוע** בבהמה מגא לן. דבהמה לא מטמא כדמוכח ההוא כלב דאכל בשר המת לקמן בהעור והרוטב (דף קכו.):

למאי הלכתא לכלים שעל גבה אדם נמי לא בעי. וא"ת דלמא אפי' בכלים שהיא לבושה דשייך בהו מלבוש כדאשכחן גבי הולאת שבת בפרק במה בהמה יוצאה (שבת נג.) בדברים שחשובים לה למלבוש ועוד הקשה רבינו אפרים דבתורת הכלים ממעגו בהמה וכותי דלא בעו שהיה בכלים שהן לבושים מוכנים בגדיו המטמא בגדים מגיל בבית המטגע כותי ובהמה שאינם מטמאים בגדים אינם מגילים בבית המטגע ממעט דבת מלבוש היא אלא דמעטיה קרא דומיא דכותי דשייך ביה מלבוש וי"ל דבהמה אפילו כלים שהיא לבושה אינה בכל גבה כיון דאין מטמא מכחה דלאו בת טומאה היא וגבי אדם נמי כה"ג כשאין ממטאין מכחו כגון בגדים שעל גבו לא בעי שהיה אבל בגדים שהוא לבוש בכלים אגביה ומכחו בא להם הטומאה וגזרת הכתוב היא שאין לו בת לטמאה עד שיהא ולפירוש זה דטומאת בגדים שהוא לבוש מחמת האדם הם באים אם כולו בפנים וידו מבחוץ וטבעת באלבע טומאה הטבעת ואם הוא מבחוץ וידו בפנים וטבעת באלבע הטבעת טהורה דבטלה אגביה והוא טהור דרובו לחוץ וקשה דבתורת הכלים ובמסכת נגעים פרק שלשה עשר דתנא היה עומד בפנים ופשט ידו לחוץ וטבעותיו בידו והשה כדי אכילת פרס טמאות היה עומד בחוץ ופשט ידו בפנים וטבעותיו בידו רבי יהודה מטמא מיד וחכ"א בכדי אכילת פרס ושמא התם מדרבנן הוא ולא מדאורייתא ומתמיר רבי יהודה לטמא מיד משום דאין הטומאה באה להם מכח האדם: **אמר** רבא תרוייהו תנאי · לאו מטומאה בלועה פריך דרבה נמי כשם קאמר משמע שגם לרבה היה פשוט משום המשנה אלא מטהרה בלועה פריך דטהרה נמי תנן כמו טומאה ולמה פשוט לו זה יותר מזה:

בלע טבעת טמאה טובל ואוכל בתרומה. בטמא טומאת מת אייתי דתרב הרי הוא כאוכל ואי לאו דטומאה בלועה לא מטמאה לא היה מועיל לו טבילה דהכי דמגע בית הסתרים לא ממא במגע במשא ממא וא"ת ולמה בטבעת שבאצבע בשרן אייתי וי"ל דבתר דהיא דטבעת שהיה מיתניא במסכת מקוואות (פ"י מ"ח) ועוד אי בטומאה שרץ כן לא הוא אלא לאכול והיכי קתני דמטמא את האדם והא אין אדם מקבלים טומאה אלא מאב הטומאה: **רבי** קאמר רבה כגון שבלע שתי טבעות · פירש בקונטרס דאי ממתניתין ה"א הא דטבעת לא מטמאה אדם לא מטמא אלא אם כן מגע בה אלא דאכלו ומיהו

וקא עובר וחיה. דקתני מתני' החיה טומאה שבעה והאשה טהורה: וקממי לה עובר לחיה. ס"מ דטעמא דאשה טהורה משום מגע בית הסתרים הוא ולא משום בלוע: מבעה לין סופה לצאת. בתמיה: טומאה זו. דחיה: מאי אינה מדברי תורה. ל"ל למימר טלי האי לימא טומאה זו דברי סופרים משום תורה אור

גזירה כדמפרש לקמיה: **לא תימא.** מתני' ר"ע היא דאמר עובר מת שבמעי אשה טמא הלכך מטמא לחיה דטומאה בלועה מטמאה וטהרה בלועה ג] מיטמא ואשה טהורה משום דמגע בית הסתרים הוא: **אלא אפי' לר' ישמעאל כו'.** ולקמן בעי מאי ר' ישמעאל ור"ע: **גזירה שמא יוציא כו'.** דאי אמרת חיה שפשטה ידה למעי אשה ונגעה בעובר מת טהורה פעמים שהולד מוציא לאשה חוץ לפרוזדור והרי הוא כיולד ומטמא וכשבורה חיה שעדיין הוא במעיה ואחי לטהרה אבל ברועה שהושיט ידו למעי בהמה דקתני מתני' טהור ליכא למיגזר הכי מפני שרחם שלה גלוי דכי מפיק חזי ליה: **טרידא.** עסוקה היא בחבלה ולייה וטרידא מלומר לחיה אל תגעי: **על פני השדה.** משמע גלוי: **לחוליא עובר.** שהוא טמון: **גולל.** כיסוי הארון של מת: **דופק.** דף שנתנין בלוח: **ור' ישמעאל סבר גולל ודופק הלכתא היא.** וכי אתא קרא להוליא עובר: **ור"ע סבר עובר במעי אשה טמא.** וכי אתא קרא לגולל ודופק וקסבר לאו הלכתא היא: **מדאוריתא מגא ליה.** דטמא דלא מטהר ליה ממשמעותיה דעל פני השדה ואפי' לא מייתר: **במת בנפש.** מת שהוא בתוך נפש האחרת: **רביעים** הלוג דם חיי האדם תלויין בו שבכך הוא מתקיים: **אף רביעים דם הבא משני מתים.** הלכך האי קרא דכתיב ביה חד נפש לאו לרביעית דם אתא: **נפשות.** משמע שתים: **מת.** דבר שמיתה באה על ידו דהיינו רביעים: **מתני' הבשר טהור.** שאין בהמה מקבלת טומאה מחיים: **הבשר מגע נבלה.** בשר העובר מגע אבר מן החי שהוא מטמא כנבלה בהעור והרובד (לקמן דף קכט:) אי נמי אם א] יצא עובר מת נבלה גמורה הוי האבר מאחר שלא יהרבו שחיטה אמו: **מגע טרפה שחוטה.** שהשחיטה אע"פ שאינה מתרת האבר באכילה מטהרתו מידי נבלה והויא כטרפה שחוטה שאינה מטמאה מן התורה כדמפרש ואזיל אלא מדרבנן במוקדשין: מה

שמוך לנקב ואז היא כבר מעולגת: **והרי** חיה ועובר דכשתי טבעות דמו. מה שפי' בקונטרס אלמא דטומאה בלועה מטמאה וטעמא דאשה טהורה משום בית הסתרים וכן פי' בשמוך גבי לא תימא מתני' ר' עקיבא היא וקשה הי דמגע בית הסתרים לא מטמא *) במשא מטמא אלא ל"ל כדפירשנו דאשה טהורה משום טומאה בלועה היא וחיה הויא כשתי טבעות: **גזירה** שמא יוציא ולד ראשו חוץ לפרוזדור כדר' אושעיא כו' משמע דר' אושעיא נקט דוקא ראשו וכן משמע בפ' יולת דופן (נדה דף מב:) גבי יולדת טומאה בפנים כבחוץ דקאמר בקונטרס משום דהרי הוא כיולד משמע דדוקא נקט ראשו וכן משמע דר' אושעיא נקט דוקא ראשו ותימה דאמתי נקט ראשו אפי' הוליא ידו חוץ לפרוזדור כמו טומאה החיה שגנעה בו לא הסיטה דמו לאו טומאה בלועה היא וי"ל דגזירה הכתוב היא דעד שיהא כיולד לא מטמאה כדדרים מעל פני השדה והשתא ניחא הא דאריך ר' שמעאל למדרש טעמא מקרא דטעמיה פשוט דטומאה בלועה היא אלא משום דלא מטמא בהוליא ידו עד שיהא כיולד ור' עקיבא אמר לא פליג אלא בהוליא את ידו וכן משמע דלא תימא אליבא דר"ע משמע דכר"ע אחיא מתני' בפשיטות דטומאה החיה מדברי סופרים דגזרינן כולו במעי אשה אטו הוליא ידו אבל לא ר"ע מטמא עובר במעי אמו אפי' לא יצא לחוץ כלל היכי מתוקמא מתניתא אליביה דחיה טמאה ואשה טהורה:

גולל ודופק. מפורש בפ"ק דכתובות (דף ד: ד"ה עד): **שתי** נפשות ושיעור אחד. ור' ישמעאל סבר דים אם למסורת ונפשת כתיב כדאמר בסנהדרין בפ"ק (דף ד:) ושקא דתרי קראי ברביעית דם ל"ל במת בנפש *ונפש: **הוציא** עובר את ידו וחתכה ואח"כ שחט את אמו הבשר טהור. דעובר שבפנים אפי' מת חשיב כמי דהא קא מהני לה שחיטת אמו להטיר אף באכילה: **וחכמים** אומרים מגע טרפה שחוטה. בשחיטה עושה ניפול פליגי כדאמר בגמ' וקודם שחיטה לכ"ע אדם שנוגע באבר שבתוך טהור דאי מחיים מטמא היכי הוה מהני שחיטה לרבנן להפקיע הטומאה לטהרות ונעיל דקתני הושיט רוטב את ידו ונגע בו טהור לאו דוקא לפי שהוא בפנים דאפי' הוליא עובר ידו לחוץ ונגע בו הרוטב טהור אלא להודיעך כחו דר' יוסי הגלילי דאפי' הכי בטמאה טמא מ"מ מודו רבנן בהוליא ידו לחוץ ונגע בו דבטמאה טמא דלענין מה שבפנים הוא דמקשינן טמאה לטהורה ולא לענין מה שבחוץ.

*) [הייטו במגע אבן]

טהור

רבינו גרשום

והא עובר וחיה דכשתי טבעות דמו. דעובר במעי בהמה ויד חיה במעי בהמה שניהן בלועין העובר והיד וקא מטמא ליה עובר לחיה: שאני עובר דראיל יסופו לצאת ולא מיחוי כבלוע: מבעה זו (אינה מדברי תורה) דמטמאה עובר לחיה [אינה מד"ת]: שמא יוציא ולד ראשו חוץ לפרוזדור והוי כיולד: אי הכי אשה נמי. דאי חיישינן לזה דאמרת שמא יוציא ולד א"כ אפי' האם נמי תהא טמאה: אשה מדרשת בעצמה. כשיוצא יודעת: ותימא ליה לחיה. כלומר אמאי אמרי' החיה טמאה שמא יוציא ולד ראשו חוץ לפרוזדור ותימא ליה האם לחיה כשיוצא כמת ולא להוציא עובר שבמעי אשה: להוציא עובר שבמעי אשה. כלומר דאינו על פני השדה: לרבות גולל ודופק. גולל זהו כסוי שעל גבי ארון של מת ודופק דשנות שמטמאין כמת ולא להוציא עובר שבמעי אשה: ורבי עקיבא לא בעי ליה להאי קרא: ושיעור א'. כלומר ורביעית אחד. ואח"כ שחט את אמו הבשר טהור. כלומר דאין מטמאה טהרים אמאי

עין משפט נר מצוה

לח א מיי' פכ"ט מטמ"ט מטמאת מת הל"ב:

לט ב מיי' שם הל' ח:

מ ג מיי' פ"ב שם הל' עז ע"ש נכ"מ:

מא ד מיי' פ"ד שם הלכה ח:

מב ה ו מיי' פ"ב מהל' אבות הטומאה הלכה ט:

שיטה מקובצת

א) שמא יוציא ולד ראשו חוץ לפרוזדור. נ"ב עי' תוס' בכורות דף כ"ב ע"א: ב) לרביעית דם הבאה מן המת. נ"ב עי' תוס' מנחות דף קד ע"א: ג) מטמאה וטהרה בלועה מיטמאה ואשה כצ"ל:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) רש"י ד"ה כבר מגע נבלה וכו' אי ממי אם יצא. מלא יצא נמחק. וכ"כ מגא בל"ל ולא כר' מסדא לקמן דף ע"ד ע"א דעובר מת לכ"ע אמיתה עושה ניפול אמיתה עושה ומפרש רש"י כזה כרבא שם דאליבי נמי באבר דעובר מת והו"ק: ב) תוס' ד"ה (בעמוד הקודם) כי קאמר וכו' תתא תנינא שלא תטמא וכו' כל"ל:

[ל"ל דהוה לימינא]

[לעיל סח.]

[לקמן עד: קכט.]

פסחים ד. מיר לת. [ודף מט: נא.]

מס מב ע"ש

גי' כ"מ ונפשות

מג א ב מיי' פ"ב מהל' אכות הטומאה הל"ו:

מד ג ד מיי' פכ"ג מהל' כלים הלכה ט:

טהור מן המדרס. מתחלה כשנטמא מדרס צריך לומר דהיה שם פשוטי כלי עץ מפסיק בין רגלו לגבד דאי אין שם פשוטי כלי עץ לא הוה פליג ר' יוסי דהא בא לו מדרס ומגע זב ביחד אם היה יחף או מדרס ומגע מדרס אם היה נעול וכשבא בבת אחת מודה ר' יוסי כדמשמע בהקומץ רבה (מנחות דף כד):

אלא שאם נגע בו הזב כו'. שנגע בו מקצת מדרס אוירי או שיחף דרס דהוה ליה מדרס ומגע מ) הזב בבת אחת דאי לבסוף לא אתי מגע דקיל ואייל אמדרס המטור כדמשמע בהקומץ [רבה] (שם: ושם ד"ה כי) דקתני בברייתא מודה ר' יוסי בשני סדינים המקופלים ומונחים זה על זה ושב עליהן הזב שהעליון טמא מדרס והתחתון טמא מדרס ומגע מדרס פי' שיש אויר בין הסדינין שמונחין על גבי קונדסין זה למעלה מזה ושב זב על העליון עד שהכביד העליון שנגע בתחתון וכגון שפשוטי כלי עץ מפסיק ביו ולסדינים דבעליון קדם המדרס למגע ובתחתון באים בבת אחת שהכביד על העליון עד שהגיע לתחתון נטמא מדרס מחמת הזב ומגע מדרס מן הסדין העליון ושניהם באים בבת אחת ומטיקלא דקא הוה בעי למיפשט בעיא דעשרון שחלקו ונטמא אחד מהם והניחה *בביסא וחזר מבול יום ונגע בטמא מי אמרינן שבע ליה טומאה או לא ויטמא גם חלק השני ע"י ליחוף כלי ופשיט ממתני' דסדין טמא מדרס שעשאו ויצון טהור מן המדרס אבל טמא מגע מדרס אמר ר' יוסי וכי באיזה מדרס נגע זה אלא שאם נגע בו הזב טמא מאי נלו אלא אפי' לבסוף אכתי לא ידע בריתא דשני סדינין דטוכח בהדיא דלא חייל לבסוף מגע מדרס דקיל אמדרס דמטור וא"ת דבשלהי הטור והרוטב (לקמן דף מב:) תניא המוחך כזית בשר מאבר מן החי חייב וא"כ תחכו טמא ופריך טומאת בית הסתרים היא ומשני ר"מ היא והשתא היכי חייל אחר המחשבה טומאת אוכלין דקיל לטומאת אבר מן החי דתמיר וי"ל דטומאת אוכלין חמיר שרלוי להלטרף עם פחות מכביצה אוכלין אבל קודם שיחשב עליהם לא היה רלוי להלטרף והרב ר' שמשון אומר דשבע ליה טומאה לא שייך בדבר שהטומאה באה מגופו וחייל שפיר אפי' קל על חמור וכפירושו משמע בהקומץ רבה (מנחות דף כד): דבעי למיפשט מההוא דב' סדינים דלא אמר שבע ליה טומאה שהרי תחתון טמא מדרס ומגע מדרס פי' אע"ג דעליון אינו טמא אלא מדרס הייט משום דלא חייל מגע דקיל אמדרס דתמור בזה אחר זה אבל מתחתון בעי למיפשט כיון דבבת אחת ודאי הל אפי' קל על החמור וא"כ בשניהם שוים כי ההיא דעשרון שחלקו חלים אפי' בזה אחר זה ומשני דבבת אחת ודאי חייל אפי' קל על חמור אבל בזה אחר זה אפי' שניהם שוין לא חייל האחרון והשתא לפי סברת הפושט אמאי לא פשיט מר"מ דאמר גבי סדין שעשאו ויצון דטמא מגע מדרס אלמא דחל קל עם החמור בבת אחת אלא ודאי כשהטומאה באה מגופו לא אמרי' שבע ליה טומאה וחל אפי' קל על חמור אפי' בזה אחר זה ויש לדחות דלא בעי למפשט מר' מאיר *דהא ר' יוסי פליג עליה מהאי טעמא ולהכי לא פשיט אלא מר' יוסי: **אבל** שלש על שלש הבאות מבגד גדול בשעת פרישתן מאביהן מקבלות טומאה מאביהן. דקודם שנחלק לגמרי נוגעות תחיכות זו לזו וה"ה דבשלשה על שלשה משכחת לה דמודה ר' יוסי כגון שלא הפסיק פשוטי כלי עץ בין רגלו לגבד דאתי מדרס ומגע בבת אחת ואפי' אם הפסיק נמי אם היה נכפל בשעה שדרס עליו שני ראשיהן נוגעים זה בזה בגלוי דאין זה בית הסתרים ובבת אחת קאתו אלא ניחא ליה לאשכוחי טומאת מגע אפי' בבגד שיהיה עומד כל שעה מתוח והיה שם פשוטי כלי עץ המפסיק דומיא דריסא: **בשעת** פרישתן מקבלין טומאה מאביהן. וא"ת ולקמן בהטור והרוטב (דף קכח:) גבי החוחך בשר (ג) מן החי דטמא ומוקי לה כר"מ דאמר טומאה בבית הסתרים ממנו לוקמה אפי' כר' יוסי דבשעת פרישתו מקבל טומאה מהאבר ודוחק לומר דמיירי כגון דבמשהו ראשון שנחתך לא היה באבר כדי לעלות תרוכה וי"ל דבעי בכל כחו דלא מקבל טומאה מאביהן בשעת פרישה מאביהן וכי האי גוונא משני בפ' כילד צולין (פסחים דף פה. ושם ד"ה ולרבינא) גבי אבר שילא מקלתו דחוחך עד שמגיע לעצם וקולף עד שמגיע לפרק וחוחך ודייק מינה דלא גזור טומאה על הוצאת דש"כ היה מטומאת מה שבפיס ומשני דטומאת

מה מצינו בטרפה ששחיטתה מטהרתה אף שחיטת בהמה תטהר את האבר אמר להם ר"מ לא אם טיהרה שחיטת טרפה אותה דבר שגופה תטהר את האבר דבר שאינו גופה (ד) מנין לטרפה ששחיטתה מטהרתה בהמה טמאה אסורה באכילה אף טרפה אסורה באכילה מה בהמה טמאה אין שחיטתה מטהרתה אף טרפה לא תטהרנה שחיטה לא אם אמרת בבהמה טמאה שלא היתה להשעת הכושר תאמר בטרפה שהיתה לה שעת הכושר טול לך מה שהבאת הרי שנולדה טרפה מן הבטן מנין לא אם אמרת בבהמה טמאה שכן אין במינה שחיטה תאמר בטרפה שיש במינה שחיטה בן שמנה חי אין שחיטתו מטהרתו לפי שאין במינו שחיטה: **גמ'** אמאי *טומאת בית הסתרים היא וטומאת בית הסתרים לא מטמיא לימא ר' מאיר לטעמיה *דתנן שלשה על שלשה שנחלק טהור מן המדרס אבל טמא מגע מדרס °דברי ר"מ *ותניא א"ר יוסי ^וכי באיזה מדרס נגע זה אלא שאם נגע בו זב שיהא טמא מגע זב לאו איתמר עלה אמר עולא ^ל"ש אלא שלשה על שלשה שנחלק אבל שלש על שלש הבאות מבגד גדול בשעת פרישתן מאביהן מקבלות טומאה מאביהן הא נמי בשעת פרישתן מאבר מקבל טומאה מאבר רבינא אמר בגד לאו לחתיכה קאי עובר לחתיכה קאי *וכל העומד לחתוך לחתוך

מה מצינו. כדקתני לקמיה ומנין לטרפה שחיטתה מטהרתה: אף שחיטת בהמה תטהר את האבר גרסי': **לא אם טיהרה שחיטת טרפה אותה.** שחיטתה מן הדין הוא שהרי דבר שגופה: **ומנין לטרפה ששחיטתה מטהרתה.** דשמא אינה מטהרתה ומן הדין אינה מטהרתה שבהמה טמאה אסורה באכילה וטרפה אסורה באכילה: **ומה טמאה אין שחיטתה מטהרתה.** מלטמא דהכי תניא בתורת כהנים לכל הבהמה אשר היא מפרסת פרסה וגו' כל הנוגע בהם יטמא להביא בהמה טמאה שלא תטהרנה שחיטתה והלא דין הוא הארץ אסור באכילה ובהמה טמאה אסורה באכילה מה ארץ אין שחיטתו מטהרתו דכתיב בהו טמאים הם לכם אף בהמה טמאה לא תטהרנה שחיטתה או כלך לדרך זו בהמה טמאה אסורה באכילה וטרפה אסורה מה טרפה שחיטתה מטהרתה אף בהמה טמאה כן תלמוד לומר הנוגע בהם להביא בהמה טמאה שלא תטהרנה שחיטתה: **שלא היתה לה שעת הכושר.** ליטהר מטומאתה ע"י שחיטה: **תאמר בטרפה שהיתה לה שעת הכושר.** וכיון דחל עלה תורת שחיטה תו לא פקעה מיניה והויא בכלל שאר לאן ובקר: **טול לך מה שהבאת.** טול מכאן ראייה זו שהבאת: **הרי שנולדה טרפה מן הבטן מנין.** שתטהרנה: **שיש במינה שחיטה.** הלכך לא נפקא מכלל בקר ולאן אבל בן שמונה חי שטולד מבהמה חיה אין לנו בהמה לטהר אפי' נשחט אפי' שאינו בכלל בקר ולאן: **גמ' אמאי.** בשר העובר טמא והלא לא נגע האבר בבשר אלא ע"י חבורו אותו מגע חבור בית הסתרים הוא שאינו גרלה: **וטומאת בית הסתרים.** קי"ל במס' נדה (דף מב:) דלא מטמיא: **לימא ר"מ לטעמיה.** דאית ליה טומאת בית הסתרים מטמיא: **שלשה.** טפחים בגד שרלוי למדרס והיה מדרס הזב שהוא אב הטומאה כדכתיב וכל אשר יגע במשכבו וגו': **שנחלק.** ואינו רלוי עוד למדרס אבל רלוי הוא לשאר טומאות דקי"ל שלש אלבעות על שלש חזי לעניין א) ולעשיריס: **טהור מן המדרס.** מלטמא אדם וכלים: **אבל טמא מגע מדרס.** טומאה הנוגע במדרס יש לו והוי ראשון לטומאה מפני שנגעו זה בזה בעודן מחוברין שהיו מדרס: **וכי באיזה מדרס נגע זה.** מאחר שנחלק שהרי מגע חבירו אינו מגע לפי שהוא בית הסתרים אלא אם י"ל שיש כלום טומאה *משמרת עליו ולו משום מגע מדרס: **אלא שאם נגע בו הזב.** ברגלו ערום כשדרס עליו או לאחר שדרס עליו והוי עליו שני טומאות טומאת מדרס שהיא אב הטומאה וטומאת מגע שהיא ראשונה ואינה אלא לטמא אוכלין ומשקין ונחלק טהור מטומאת מדרס ואינו אב הטומאה עוד אבל טמא מגע הזב כ"ז שלא טבל ונפחת מג' אלבעות: **לא שנו.** דנחלק ר' יוסי על ר' מאיר: **אלא בשלשה על שלשה שנחלק.** דליכא למימר בשעת פרישתן זה מזה קבלו טומאת מגע זה מזה שהרי בשעת פרישתן לא יש בזה כדי לטמא בגד ולא בזה כדי לטמא בגד שהרי אין בהם שיעור אב הטומאה: **אבל ג' אלבעות הבאין מבגד גדול.** שהיה טמא מדרס ואחבו ממנו שלש אלבעות טהור החתיכה הקטנה מן המדרס שאין בה כשיעור וטומאה מגע מדרס אפי' לר' יוסי דאמר אין מגע החבור מגע דהא בית הסתרים היא הכא מודה משום דבשעת פרישתן מאביו אי אפשר לגמרם שלא יגע מעט מעט ובשעת פרישה אינו בית הסתרים ומקבל טומאה מאביו שיש בו שיעור אב הטומאה והכא גבי מתני' נמי אפי' ר' יוסי מודה דמגעו מגע משום שעת פרישה כשחותך האבר מן העובר כחתוך

[לקמן קכט. נדה מא.]

כלים פכ"ז מ"י

[מלת ותניא הדפוס שסרי הך מלתא דאמר ר' יוסי בשנים במשנה כלים שם]

פי' הוא כלי שרת

הגהות הב"ח

(ג) גמ' ומנין לטרפה ששחיטתה וכו' טומאה אסורה באכילה וטרפה כנ"ל ותיבת אף ממחק: (ד) תוס' ד"ה בשעת וכו' בשר מאבר מן החי:

גליון הש"ס

גמ' (דברי ר"מ וחניא). גרלה שלא לגרום אל: תיבות:

ע"ל דסוה אמינא]

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) רש"י ד"ה שנחלק וכו' חזי לעניים ולעשיריס. מלת ולעשיריס ממחק וכ"כ כ"ל למחקו או דכ"ל ולא לעשיריס דהכי איתא בשבת דף כ"ז ע"ב:

ע"ל מטוייליה. רש"ל

רבינו גרשום

אמאי טומאת בית הסתרים היא. כלומר דאין חלוקין כשאר טומאות דנגע טמא לטהור אלא מחוברין הן אמאי הבשר מגע נבלה. דתנן שלשה על

שלשה שנחלקו. שהיה טמא מדרס ונחלקו טהור מאותו מדרס: אבל טמא מגע מדרס. אחר שחלק בשעת פרישתו נוגע אחד לחברו: והא קא חזינן הכא לר' מאיר שטומאת בית הסתרים מטמאה שדומה כמי שנגע אחד לחברו דקאמר טמא מגע מדרס: ולא איתמר עלה אמר עולא לא שנו אלא שלשה על שלשה שנחלקו. אפי' ר' יוסי דלא מודי בשלשה על שלשה שנחלקו דתהא טמא טומאת בית הסתרים מודי באבר דטומאת בית הסתרים מטמא. מ"ש דלאו איתמר עלה אמר עולא לא שנו אלא בשלשה על שלשה דלא טמאה טומאת בית הסתרים אבל שלש על שלש הבאות מבגד גדול טמא וכו': רבינא אמר בגד לאו לחיתוכא קאי. כלומר אפי' ר' יוסי דמטהר לענין בגד מטומאת בית הסתרים מטמא לענין אבר בגד לאו לחיתוכא קאי ולא דמי כמאן דחתוך ודינינו בהדי הדדי אבל אבר דלחיתוכא קאי ודמו כמו דנגע בהדי הדדי: דתנן

כחתוך דמי. והרי נוגעין זה בזה: עד מקום מדה. שהוא עתיד לקיים ומה שעתיד לקון אין לריך מבילה דכקלון דמי: חבורי אוכלין. שהן רכין אינו חשיב חבור וכמאן דמיפרתי דמו ודאמרינן בעלמא (פסחים דף פה.) לרבינא חבורי אוכלין כמאן דמיפרתי דמו מהכא נפקא: בשלמא לעולא. דאמר טעמא משום פריסה הוא: סיינו דקתני. מתני' חתכו דאי לא חתכו אין טמא משום דמגע סתרים הוא: איידי דתנא רישא חתכו. ואחר כך שחט את אמו הבשר טהור דדוקא חתכו קודם שחיטה דמשעה שנשחטה ונרלית לטומאה אוכלין לא נגע הא לא חתכו טמא: תנא סיפא חתכו. ובלא חתכו נמי טמא העובר: מי מטמיא. דקתני בה תורת מגע: מטמאה במוקדשין. מדרבנן: אמרו לו הרבה מלגה כו'. לקמיה מפרש מאי קא מהדרי ליה: ואת האבר המדולדל בה. בשום בהמה שנחתך ממנו אבר ומטורה ותלוי במקלה דאמרי' בהעור והרטוב (לקמן דף קכז:) האבר המדולדל בבהמה ונשחטה מטמאה טומאת אוכלין ולא טומאת נבלות מדקתני הוכשרו בדמיה ואי נבלה מאי הכשר איכא למימר ואע"פ שאסורין באכילה כדקתני לקמן בשמעתין להביא האבר והבשר המדולדלים: דבר שגופה. כלומר דין הוא שתטהרנו ג) שהיא גופה: כמחלוקת באבר. דעובדין: כך מחלוקת באבר. המדולדל בבהמה דלרבי מאיר אין שחיטתו מטהרתו ולרבנן שחיטתו מטהרתו: עושה ניפול. בשעת שחיטה הרי הוא כנופל ממנה ואין שחיטתו מועלת לו ג) ומשום הכא דקרא דילפינן לקמן מיתה עושה ניפול נקט לה: ניפול. גמר נפילה: אליבא דרבנן. דבאבר דעובר מטהרי ובאבר המדולדל בה מטמאין: בחזרה. כדאמר ר' יוחנן בריש פירקין (לעיל דף סח:) אבר עלמו מותר באכילה אם החזיר:

כחתוך דמי כמאן כרבי מאיר דתנן *כל ידות הכלים שהן ארוכות ועתיד לקצצן מטביל עד מקום מדה (*דברי ר"מ וחכמים אומרים) עד שיטביל את כולו אפילו תימא רבנן *חבורי אוכלין כמאן דמפרתי דמי ונגעי בהדדי בשלמא לעולא היינו דקתני חתכה אלא לרבינא מאי חתכה איידי דתנא רישא חתכה תנא נמי סיפא חתכה: וחכמים אומרים מגע טרפה שחוטה: טרפה שחוטה מי מטמיא אין כדאבוה דשמואל *דאמר אבוה דשמואל ג)טרפה ששחטה מטמאה במוקדשין: מה מצינו בטרפה ששחיטתה מטהרתה אף שחיטת בהמה תטהר את *העובר: תניא אמר להן רבי מאיר וכי מי טיהרו לאבר זה מידי נבלה שחיטת אמו א"כ תתירנו באכילה אמרו לו הרבה מצלת על שאינו גופה יותר מגופה שהרי שנינו *חותך מן העובר שבמעיה מותר באכילה מן הטחול ומן הכליות אסור באכילה מאי קאמר אמר רבא ואמרי לה *כדי חסורי מחסרא והכי קתני אמר להן ר' מאיר וכי מי טהרו לאבר זה מידי נבלה שחיטת אמו אם כן תתירנו באכילה אמרו לו טרפה תוכיח ששחיטתה מטהרתה מידי נבלה ואינה מתירתה באכילה אמר להן לא אם טיהרה שחיטת טרפה אותה דבר שהיא גופה תטהר את האבר דבר שאינו גופה אמרו לו הרבה מצלת על שאינו גופה יותר מגופה שהרי שנינו חותך מן העובר שבמעיה מותר באכילה מן הטחול ומן הכליות אסור באכילה תניא נמי הכי אמר להן רבי מאיר וכי מי טיהרו לאבר זה מידי נבלה אמרו לו שחיטת אמו א"כ תתירנו באכילה אמרו לו טרפה תוכיח ששחיטתה מטהרתה מידי נבלה ואינה מתירתה באכילה אמר להן *אם טיהרה שחיטת טרפה אותה ואת האבר המדולדל בה דבר שגופה תטהר את העובר שאינו גופה אמרו לו הרבה מצלת על שאינו גופה יותר מגופה שהרי שנינו חותך מן העובר שבמעיה מותר באכילה מן הטחול ומן הכליות אסור באכילה אמר רשב"ל כמחלוקת בעוברין כך מחלוקת באיברין ורבי יוחנן אמר מחלוקת באבר דעובר אבל באבר דבהמה דברי הכל שחיטה עושה ניפול א"ר יוסי בר' חנינא מ"ט דר' יוחנן אליבא דרבנן האי אית ליה תקנתא בחזרה והא לית ליה תקנתא בחזרה מיתיבי אמר להם' מאיר לא אם טיהרה שחיטת טרפה אותה ואת האבר המדולדל בה דבר שגופה תטהר את העובר דבר שאינו גופה בשלמא

דטומאת בית הסתרים היא ומה בכך הא בשעת פריסתה מקבלת טומאה ולא מיטוקמא בגיחזי בכל כחו שהרי לריך לקלוף הבשר שבחוץ מעל העצם עד לפרק וי"ל דמיירי כגון שחותך בסכין רחבה שמשסקת הסכין בין מה שבחוץ למה שבפנים ואין נוגע זה בזה בשעת חתיכה וכן ההיא דהעור והרוטב (לקמן דף קכח:) בעי לאוקומי אפי' בסכין רחבה ואם תאמר אמאי לא מקשה הכא לעולא כמו שמקשה לשמואל בכריתות (דף פו:) דאמר אהא דתנן בפ"ק דמס' מכשירין (משנה ה) *המוסק את הכריסין מים שבתוכן אינן בכי יוחן והיולא מהן הרי הן בכי יוחן אמר שמואל וכריסין עצמן הוכשרו מ"ט בשעת פריסתן מהן הכשירוס ופריך עלה ממתני' דהתם דקתני ערב פסח האוכל אצל רופא וחותך אבר המדולדל בו עד שיגיע כשערה ותוחבו בסירא ונמשך ממט והלה עושה פסחו והרופא עושה פסחו ואי בשעת פריסתן הוכשרו הכא נמי בשעת פריסתן מן האבר ליטמא לאדם ומשני בגחזין בכל כחו והשתא מפי הוה ליה לאקשויי הכא לעולא ממומאה לטומאה ממה דפריך התם ממומאה להכשר ויש ג) לומר דלעולא דהכא לא מצי למיפרך מהתם דלא דמי דהכא אפילו בגחזין בכל כחו מקבלת טומאה בשעת פריסתן עד שלא הובדל לגמרי מגע קלת בחבור אבל התם גבי אבר מן החי כל זמן שלא הובדל לגמרי לא מטמא ואין לחוש לגגיעה קודם שהובדל לגמרי אבל לשמואל פריך שפיר דמיירי במים שנפלו על הכריסין שלא נרטון ולכך *מוסק ומים הנבדלים ממנה לגמרי הם נרטון וכי הדרי וגגעי בכריסין מכשירין אע"ג דלא ניחא ליה כדתנן (מכשירין פ"ח מ"ח) כל משקה שאין תחילתו נרטון וסופו נרטון הרי הוא בכי יוחן ודמיא לההוא דרופא לגמרי וא"ת דאמרינן בהעור והרוטב (לקמן דף קכג.) מלית שהתחיל לקורעה כיון שנקרע רובה שוב אינו חבור וטהורה משמע טהורה לגמרי וכן משמע בפ' דם חטאת (זבחים דף לד:) דמייתי לה אבגד שיצא חוץ לקלעים וגמטמ קורעו ומכניסו ומכבסו במקום קדוש ואם נשאר עליו שום טומאה היאך מכניסו והא אכתי טמא הוא והשתא אמאי אינה טומאה מגע מדרס כי הכא ובקונטרס תירץ שם *דהיכא דאיכא עליו שתי טומאות מדרס ומגע הזב אהני חלוקה למדרס דהו לא חזיא ליה ואפילו הוא יותר משלשה על שלשה אפילו הכי טהורה מן המנרס כיון דלא חזיא למלאכה דאשונה להתעטף בשה ביה טומאת מגע דחזיא לג' אצבעות אבל התם איירי כשאין עליה מדרס אלא טומאת מגע בלבד וקריעה אהני לבטולי ותו לא פשה עליה מידי ואין נראה שום סברא לחלק דמ"מ כיון דיש בה שלש על שלש שהוא שיעור טומאה לא פקע מיניה טומאת מגע ומה שהביא שם בקונטרס ראיה דאע"ג דאית בו שיעור טומאה מ"מ בטלה ע"י קריעה דומיא דכלי חרס דשבירתו מטהרתו ושבריו מקבלין טומאה כדאמר באלו טרפות (דף לד:) הן וקרקרותיהן ואין זו שום ראיה דהתם איירי כשייחד השברים אח"כ אבל בלא יחוד לא כמו שמפרש שם ויש מפרשים דטעמא שם כלי עליה וכשנקרעה כיון דאזל שם כלי מיהא טהורה לגמרי אבל הכא איירי בחתיכת בגד ולא טהרה ממגע מדרס אע"פ שבטהור מן המדרס ועוד נראה לי דמיירי כשקורעו בהרבה מקומות עד שלא ישאר בכל אחד רוחב שלש ולהכי קאמר דטהורה לגמרי דאע"פ שכל הקריעות מחוברות בסופן אלו חיבור הוא כיון דכל קרע וקרע נקרע עד רוב הטלית והוי כאילו נגמר כל קרע וקרע עד סופו וכגון שלא שייר בטלית באותו מיעוט שלא נקרע כדי מעפורת פי' סודר כדאמרינן התם דאי נשאר כדי מעפורת הוא טמא מדרבנן כדאמר בפרק דם חטאת (זבחים דף לד:): **מטביל** עד מקום מדה. ואם תאמר ואיך ליהוי חגילה דהוי מיטוטו המקפיד דמיטוטו המקפיד חוגן בכלים כמו באדם כדמשמע במסכת מקואות (פ"ט מ"ז) ויש לומר דאייתי בידות הכלים העשויין כעין חוליות לאותן שלשלאות של ברזל העשויין בטבעות והא דקתני נמי סיפא במסכת מקואות (פ"י מ"ה) שלשלת די גדול ארבעה טפחים ושל קטן עשרה טפחים ומטביל עד מקום מדה ר' טרפון אומר עד שיטבול כל הטבעת מכלל דס"ק לא בעי כל הטבעת מייתי נמי כגון דאותה טבעת עצמה עשויה כחוליות מטבעות קטנות וליכא חגילה* : **חבורי** אוכלים כמאן דמפרתי דמו.] תימה דלא משני הכי בהעור והרוטב (לקמן דף קכח:) גבי חיסב עליו ואח"כ חתכו טמא ה) ופריך טומאת בית הסתרים הוא ודוחק להעמידה כר' מאיר וי"ל דלא אמרינן כמאן דמפרתי דמו אלא היכא דעומד ליקלן כמו הכא דאבר אסור והשאר מותר וכן בסוף כילד צולין (פסחים דף פה.) גבי אבר שילא מקלתו דמה שילא אסור ומה שבפנים מותר אבל גבי אבר מן החי דהכל אסור ואין עומד ליתחך לא אמרינן כמאן דמיפרתי דמו:

מה א מיי' פ"ג מהל' מקואות הל' כה: מו ב מיי' פ"ז מהל' טומאת אוכלין הלכה יד: מז ג מיי' פ"ב מהלכות אבות הטומאה הלכה ח:

[פסחים פה.]

[ל"ל המוחק]

[לקמן קכג:]

[ל"ל האבר]

[לעיל סח.]

ל"ל מוחק

ל"ל דהכא ועיין ר"ת שסניס. כמו שהוא לפנינו

[לקמן עז:]

רבינו גרשום

חתנן כל ידות הכלים שהן ארוכות. ומאן' אפי' תימא רבנן חיבורי אוכלין כו' כלומר ודמי אבר כמי שנגע לעובר: בשלמא לעולא היינו דקתני חתכה. בשלמא לעולא דלא (מלקי חיבורי) [אמרינן חיבורי אוכלין כמן דלא מיפרתי)[דמפרתי] דמי היינו דקתני שחט את אמו ואח"כ חתכה דמעיקרא לאו כחתוכה דמי: אלא לרבינא דאמר חיבורי אוכלין כמאן דמיפרתי דמו. דמי כחתוך מאי ואח"כ חתכה והא מעיקרא כחתוך דמי: איידי דתנא רישא חתכה ואח"כ שחט את אמו דוקא חתכה משה"ה טהור הבשר דלא מטמא מחיים דתנא סיפא נמי חתכה לעולם אע"ג דלא חתכה מאן דחתוך דמי: ואת האבר המדולדל. כלומר שנחתך ממנה אבר מעורה בטקלת ושחט בהמה מטהר את האבר עמה: ונטהר את העובר. אבר של עובר. מחלוקת בעוברין. מחלוקת ר"מ ורבנן שחט את אמו ואח"כ חתכה הבשר מגע נבלה שחיטה עושה ניפול אין כוללו השחיטה מה ורבנן סברי אין שחיטה עושה ניפול כוללו השחיטה עמה אין נבלה אלא טרפה שחוטה והבשר שנגע באבר מגע טרפה שחוטה ואין מטמא אלא במוקדשין: כך מחלוקת באיברין אבר של בהמה המדולדל ר"מ סבר אין כוללו שחיטה עמה והרי נבלה רבנן סברי כוללו שחיטה אלא

שיטה מקובצת

ה) כלומר דין הוא שתטהרנו מפני שהיא גופה: כ) ואין שחיטתו מועלת לו והוא בהבהמה מגע נבלה ומשום וכו' כך מצאתי מוגה ברש"י ת"י: ג) ויש לפרש דאעולא דהכא:ד) תימה דלא משני הכי בהעור והרוטב. נ"ב עי' חוס' מנחות דף כ"ד ע"ב: ה) ואח"כ חתכו טמא דפריך סומאת כצ"ל:

(ועיין בכל"ם שתיקן דאבית הסתרים של כלים לא חייסינן כמלילה כלל והביא ראיה מתוספתא)

מאי

ומה שהוא טרפה שחוטה: אבל באבר דבהמה דברי הכל שחיטה עושה ניפול. ואין כוללו שחיטה עמה והרי נבלה: דהאי אית ליה תקנתא. האבר כשמחזירו למעי אמו קודם שחיטה אבל אבר המדולדל בבהמה לית ליה תקנתא בחזרה: בשלמא